

BOMBARDAMENTELE ANGLO-AMERICANE EFECTUATE ASUPRA ROMÂNIEI ÎN AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

Șerban Constantinescu

Bombardarea teritoriului României de către aviația anglo-americană în anii celui de-al doilea război mondial a urmărit cu precădere distrugerea zonei petrolifere, a căilor de comunicații, a instalațiilor portuare, a principalelor unități industriale, a crea în țară o stare de spirit ostilă luptei purtate alături de Germania care să grăbească ieșirea țării din război. Aceste motivații se regăsesc în declarațiile echipajelor care au supraviețuit misiunilor de atac aerian asupra României, fiind doborâți de către aviația noastră de vânătoare sau de către artileria antiaeriană: "Se urmărește distrugerea petrolului românesc și a căilor ferate, pentru că acestea servesc scopurilor germanilor, care trebuie scoși din luptă cât mai grabnic... Bombardamentele noastre urmăresc pe germani. Dacă nu ar exista germanii în România și nici ajutorul pe care această țară îl dă aliatei ei, nici o bombă americană nu ar fi căzut pe acest pământ. Românii trebuie deci să considere distrugerea bogățiilor ca făcând parte integrală din prețul alianței cu Germania..."¹.

La 12 iunie 1942, la scurt timp după ce S.U.A. a declarat război României (6 iunie 1942) se produce primul bombardament al aviației americane asupra țării noastre, obiectivul fiind orașul Ploiești pe care premierul britanic W. Churchill îl numea "rădăcina pivotantă a puterii germane". A fost un raid de tatonare fiind cunoscut sub numele de cod "Halpro". În fapt, acest raid s-a efectuat în următoarele condiții: în mai 1942, 23 bombardiere "Liberator" -B-24) de construcție nouă au decolat din Florida cu misiunea de a bombarda orașul Tokio. În zborul lor spre obiectiv, formațiunea a făcut escală în Sudan, unde în așteptarea de noi ordine li s-a schimbat misiunea. Ca urmare a faptului că S.U.A. declarase război României, gruparea "Halpro" a primit ordinul de a bombarda zona Ploiești, care constituie cea mai bogată sursă de benzină și produse petrolifere de care dispunea Germania. Bombardierele americane au survolat spațiul aerian al Turciei, au ajuns la Constanța, de unde s-au îndreptat spre Ploiești, pe care l-au bombardat în zorii zilei de 12 iunie 1942, de la o înălțime de 4.000 m, după care s-au înapoiat la bază. Rezultatele acestui raid au fost nesemnificative și despre acest bombardament nu s-au publicat nici un comunicat nici în România, nici în Germania. De remarcat că, în timpul acestei prime misiuni aeriene aliate asupra României s-a produs și prima victorie a aviației române de vânătoare: adjutantul Vasile Pascu din Grupul 8 Vânătoare la manșa unui aparat I.A.R. - 80 a doborât un bombardier american "Liberator", care a căzut în zona localității Viziru din apropiere de Brăila.²

În urma rezultatului catastrofal al acestui raid, Statele Unite și Anglia au amânat pentru un timp - 1 august 1943 - executarea de misiuni aeriene asupra teritoriului României

În primăvara anului 1943 s-a elaborat la Washington proiectul unui raid

extraordinar împotriva zonei petrolifere Ploiești. Ca urmare a puternicei apărări antiaeriene a regiunii petrolifere, a distanței până în România, a naturii terenului și a presupusei eficiențe a bombardamentului “orizontal”, planul prevede un singur atac. Prin surprindere, executat în zbor la înălțime mică, echipajul fiecărui avion având instrucțiuni să atace o anumită instalație din cadrul acestei zone.³ Deci, s-a hotărât ca obiectivele vizate să fie atacate la joasă înălțime, scontându-se că maniera de atac adoptată poate conduce la realizarea surprizei și la evitarea unei riposte puternice din partea apărării antiaeriene. În momentul producerii atacului aerian american, forțele române cu 6 tunuri de 88 mm, cărora li se adaugă baterii mai ușoare, ca și sute de mitraliere, 4 escadrile Messerschmitt - 109 totalizând 52 aparate⁴, dispuse pe aerodromurile de la Pipera, Târgușor, Mizil, Siliștea și Galați, cărora li se adaugă o subunitate de baloane captive și un sistem de ceață artificială.

Duminică, 1 august 1943, orele 7 și 15 minute, începe cea mai îndepărtată misiune aeriană a războiului ca durată (11 ore) și lungime a traseului (3.500 km), într-un singur raid, cunoscut și sub numele de “Tidal Wave” (val nimicitor). Au decolat de la Benghazi 178 bombardiere cvadrimotoare B-24 “Liberator”, împărțite în 7 grupe, care trebuiau să parcurgă fără protecția aviației de vânătoare un zbor foarte lung. Pe timpul survolării teritoriului Greciei “alarmă centrului de interceptare de la Atena, a indicat vânătoarea germană, câteva aparate trebuind să facă cale înapoi. Rămân 167 de “Liberatoare” care-și urmează implacabil zborul.⁵ Erori de orientare, la intrarea în spațiul aerian românesc, au scindat formația de bombardiere în două. Astfel, atacul a fost executat în valuri succesive și la intervale de timp nesemnificative, fapt ce a ușurat atât acțiunea artileriei antiaeriene, cât și a aviației de vânătoare. În timpul acțiunii, avioanele americane au aruncat aproximativ 310 t bombe explozive și circa 430 încărcături incendiare asupra rafinărilor, fiind lovite și Uzinele “Concordia”, Depoul CFR Ploiești, Uzina electrică din Câmpina. Pierderile umane s-au ridicat la 120 morți și 335 răniți, majoritatea din rândurile populației civile. Cu toate că a fost o realizare aviatică deosebită, atât ca distanță cât și sub aspectul surprizei, din punct de vedere al pierderilor, raidul s-a încheiat cu un dezastru pentru forțele aeriene ale S.U.A., (U.S.A.A.F.). Relatările americane prezintă bilanțul următor: din cele 178 bombardiere care au decolat, 53 aparate au fost distruse, 23 au ajuns la diverse baze aliate, 8 avioane au aterizat în Turcia, iar 88 aparate s-au înapoiat la bază, din care 55 cu avarii. Au murit sau au dispărut în această misiune de zbor 446 oameni ai echipajelor și 79 au fost internați în Turcia. În România s-au prăbușit 36 bombardiere, au fost 147 morți și 116 prizonieri, din care 54 au fost răniți deasupra Ploieștiului.⁶

La aceste grele pierderi înregistrate de aviația americană a contribuit atât focul apărării antiaeriene din zonă, cât și aviația de vânătoare, cu precădere lupta eroică a piloților români aflați în carlinga aparatelor I.A.R - 80. În această luptă cu aviația americană de la 1 august 1943, aviația noastră de vânătoare l-a pierdut pe căpitanul aviator Marin Ghica, comandantul escadrilei de noapte. Acesta a fost înmormântat într-un cadru emoționant, cu toate onorurile cuvenite la cimitirul Ghencea militar

142
din București. "După carul funerar două camioane pline cu flori din partea unităților de aviație, a oficialităților militare și civile, apoi convoiul nesfârșit al ofițerilor și delegațiilor militare, precum și toți ofițerii Cabinetului Militar al mareșalului Antonescu... Deasupra, pe cer, zburau unități ale aviației de vânătoare, de apărare teritorială, în grupuri în formă de cruce...

În momentul coborârii sicriului în mormânt, escadrila sa de vânătoare s-a rupt din formația mare, care evolua deasupra cimitirului și picând pe verticală în șir indian, deasupra mormântului, a dat un ultim salut fostului lor comandant”.

Dintre aviatorii români participanți la această confruntare cu bombardierele americane, a obținut victorii, doborând câte un avion, sublocotenentul Carol Anastasescu și adjutantul aviator Mitrică Encioiu. Aviatorul Carol Anastasescu, care pilota un aparat I.A.R. - 80, după ce a doborât un "Liberator" este lovit de alt bombardier, avionul său incendiat și încercând să degajeze, intră într-un alt "Liberator", amândoi prăbușindu-se. Șansa pilotului român a fost următoarea: deși dezlegase centurile și deschisese capota carlingii pentru a sări cu parașuta - nu a făcut-o, aflându-se la o înălțime de cca. 100 m - avionul său a luat contact cu solul cu o aripă, șocul s-a amortizat, el fiind aruncat din carlingă. Cu arcada spartă, cu arsuri pe mână și piciorul drept, cu coloana vertebrală ruptă, pus într-un corset de ghips, sublocotenentul aviator Carol Anastasescu este internat în sanatoriul Dr. Antoniu din București, unde după operație va sta mai mult de un an de zile pentru a se restabili.⁸

Atacul aerian de la 1 august 1943 a reprezentat o acțiune de mare curaj și îndrăzneală, unică, ca performanță aviatică, încheiată cu un succes mediocru și costisitor din punct de vedere al rezultatelor obținute de aliați. Totodată, americanii au înțeles că România dispunea de o aviație de vânătoare dotată cu adevărați profesioniști ai manșei, gata de orice sacrificiu pentru apărarea țării lor, faptul că de acest aspect esențial este necesar să se țină seama în viitor. În consecință, aliații își vor lua măsuri de siguranță și vor bombarda România începând cu luna aprilie 1944, prin asigurarea protecției bombardierelor cu o numeroasă aviație de vânătoare, asigurând o supremație zdrobitoare, atât ca număr, cât și calitativ. Vor folosi ca tactică valuri succesive cu sute de bombardiere, într-un raport de superioritate de 5 la 1, în primăvara anului 1944, care va ajunge în cursul acestui an de 40 la 1 și chiar mai mult. Acest aspect va da luptelor aeriene de pe cerul României un caracter dramatic și rar întâlnit pe teritoriul de operațiuni militare din timpul celui de-al doilea război mondial.

După eliberarea zonei de sud a Italiei, aliații au construit în zona Foggia, pe malul Adriaticii, din septembrie 1943, un mare sistem de baze aeriene, angajând un număr de 22 aerodromuri, pe care au concentrat mii de aparate americane de bombardament B-17 "Flying Fortress", B-24 "Liberator" și avioane de Vânătoare P-38 "Lightning" și P-51 "Mustang" Totodată, la această bază se mai aflau și avioane de bombardament britanice, bimotoarele "Wellington" și cvadrimotoarele "Lancastair". Totodată această flotă aeriană, a 15-a Aliată se afla sub comanda locotenentului general Nathan Twining și se găsea la o distanță de numai 900 km de

obiectivele de pe teritoriul țării noastre. Această imensă forță aeriană a fost constituită cu scopul de a sprijini acțiunile terestre de pe frontul din Italia, de a anihila prin organizarea unor raiduri masive și repetate industria de război aflată în sudul Europei și în Balcani, precum și atacarea și distrugerea zonei petrolifere din România, care constituie principala sursă de aprovizionare cu carburant a Germaniei. De remarcat că, aviația americană se specializase în executarea raidurilor de bombardament în timpul zilei, iar aviația britanică executa bombardamentele noaptea.

Chiar în condițiile în care se executau zboruri de recunoaștere a obiectivelor și de informare asupra condițiilor meteorologice existente la data fixată pentru bombardament, cu toată aparatura perfecționată a aparatelor de zbor și a folosirii unor metode de bombardament minuțios elaborate, datorită unor erori tehnice, ori a factorilor meteo neprielnici, bombardamentele aliate au devenit deseori solii ale unor mari distrugerii și ale morții pentru populația civilă, pe care au terorizat-o, aducând doliu în multe familii nevinovate.

Aviația de vânătoare americană ce escorta și asigura protecția masivelor formații de bombardiere ce întuneau cerul României, avea misiunea de a ataca la sol cu armamentul propriu de bord garniturile feroviare, rezervoarele de carburanți, coloanele militare și aerodromurile.

În bombardamentele efectuate asupra României, aliații au pierdut, după datele furnizate de un participant, comandantul Grupului 6 Vânătoare, căpitan aviator Dan Vizanty, un număr de 325 bombardiere (în special americane) și un număr de 65 avioane de vânătoare; au murit 1400 de aviatori americani și englezi, iar 1590 au căzut prizonieri.⁹ Aceștia au fost internați în localitatea Timișul de Jos, unde li s-a asigurat un tratament uman, fapt recunoscut și astăzi de piloții anglo-americani supraviețuitori. Au fost eliberați imediat după 23 august 1944 și trimiși la Foggia înainte ca trupele sovietice să pătrundă în București.

Bombardamentele efectuate în perioada 4 aprilie - 19 august 1944 de către anglo-americani asupra României este exemplificată de cele 48 raiduri aeriene din care 15 pe timp de noapte, desfășurate cu un ritm lunar de 7-12 lovituri, participând în medie între 300-500 aparate într-un raid. Zona petrolieră a Văii Prahovei a fost supusă la 30 bombardamente, Bucureștiul la 20, iar Brașovul, Giurgiu, Turnu Severin și alte localități din țară la 5-7 lovituri. Bombardamentele aliate au lansat asupra obiectivelor de pe teritoriul României peste 40.000 t de bombe, care au avut ca efect scăderea producției de carburant, redusă în cursul lunii august 1944 la 10-12%, precum și distrugerea rețelei de căi ferate, în special triajele din București și Ploiești Sud. Pierderile de vieți omenești sunt estimate la 8.000 de morți și cca. 9.000 răniți, fiind totodată distruse 35.000 imobile, fapt ce a avut efecte dezastruoase asupra populației.

Prin distrugerile materiale și efectul moral asupra populației bombardamentele efectuate de aviația englo-americană în perioada aprilie - august 1944, au sprijinit operațiunile ofensive ale armatei sovietice, respectiv ale Fronturilor 2 și 3 ucrainiene, aducând numeroase și mari suferințe populației civile.

La 14 aprilie 1944 se produce primul bombardament american având ca obiectiv

Bucureștiul, executat asupra Gării De Nord și a Triajului Chitila, de la o înălțime de circa 7.000 m cu o formație de 170 bombardiere B-24 Liberator. Pe lângă lovirea principalului nod feroviar al țării, multe bombe au căzut în zona învecinată acesteia, pe Calea Griviței, Strada Polizu, Calea Giulești, Cartierul Crângași și alte locuri din capitală, fiind numeroase victime în rândul populației civile, precum și multe pierderi materiale. Ziarul englez "Daily Mail" menționa la 15 aprilie 1944, a doua zi după bombardamentul asupra Bucureștiului: "Pentru prima oară forțele celor trei aliați, Rusia, Anglia și America iau parte la aceeași luptă, lupta pentru România, care este lupta pentru centrul Europei"

Referitor la bombardamentele efectuate asupra României în cursul lunii aprilie 1944, un comunicat al Comandamentului militar al Capitalei arăta: "Pierderile provocate de atacurile anglo-americane din zilele de 4, 15, 21 și 24 aprilie au fost în principal următoarele: 2375 morți, 2979 răniți, 1892-care distruse, 1489 grav avariate, cea mai mare parte din bombe au căzut în cartiere de locuit; au fost distruse sau incendiate clădiri ale Universității, instituții de cultură, biserici și Cimitirul Sf. Vineri"

Bombardamentele aliaților au continuat în luna mai, când s-au executat 15 atacuri americane și 5 engleze de noapte. În iunie 1944, atacurile aeriene anglo-americane, au fost mai numeroase în comparație cu perioada anterioară, fiind executate un total de 22 raiduri, din care 18 de zi, și 4 de noapte.

Sâmbătă, 10 iunie 1944, a debutat cu o superbă dimineață de vară. Activitatea aerodromului Popești-Leordeni situat la 20 km de București, decurgea după programul obișnuit. Aici, își avea baza Grupul 6 Vânătoare dotat cu aparate I.A.R. - 80. La ora 7 dimineața s-a desfășurat raportul grupului, întreg personalul fiind prezent: piloți, armurieri, mecanici, navigatori, tehnicieni, toți în ținută impecabilă și cu zâmbetul pe buze. La Otopeni exista postul de comandă al Aviației din Balcani aflat sub conducerea unui ofițer german, Eduard Neumann, un cunoscut pilot de vânătoare. Comandamentul era dotat cu un mare ecran pe care apăreau cu ajutorul unor aparate asemănătoare cu radarul, mișcările avioanelor americane ce survolau Marea Adriatică și teritoriul Iugoslaviei. Imediat ce apăreau pe ecran mișcările avioanelor inamice, ofițerul de gardă declanșa butonul de alarmă, care alerta întregul sistem de apărare teritorială.

Comandamentul american hotărâse să distrugă la sol aparatele I.A.R. - 80 aflate pe aerodromul Popești - Leordeni, printr-un atac surprinzător, apropierea de obiectiv făcându-se la joasă înălțime. La acest raid efectuat la 10 iunie 1944 au participat 100 de aparate de vânătoare "Lighting", atacul încheindu-se cu un mare eșec pentru americani. În data de 10 iunie 1944, la ora 8 s-a declanșat alarma pe aerodromul Popești-Leordeni, fiind anunțați prin radio de postul de la Otopeni, că o formație de avioane de vânătoare se îndreaptă spre zona respectivă. Decolarea grupului de vânătoare român s-a efectuat rapid, după 1 minut și 36 de secunde prima patrulă a zburat, urmată de restul formației.

După decolare, escadrițele noastre executând un viraj strâns, au ajuns la înălțimea de 1.500 m. fiind deasupra aerodromului. în frunte fiind comandantul grupului.

la o înălțime mică și se îndreptau din est către aerodromul Popești-Leordeni. Într-o fracțiune de secundă I.A.R. - 80 atacă în picaj, viteza ajungând la aproape 1.000 km pe oră și din prima clipă doboară capul formației inamice. Lupta s-a dat la o înălțime de până la 200 m și mai mult de jumătate de atacători, surprinși au degajat și au părăsit lupta îndreptându-se către vest spre Foggia. Astfel s-a încheiat o mare luptă aeriană în sud-estul Europei, care a durat 12 minute, timp în care au fost doborâte 24 de avioane de vânătoare americane.¹⁰

În cursul aceleiași luni, participă la luptele cu aviația americană și piloții Grupului 9 Vânătoare, aflat sub comanda căpitanului aviator Alexandru Șerbănescu, o unitate de elită a aviației noastre.

Și în cursul lunilor iulie și august 1944, au loc lupte cu aviația americană, care continuă cu perseverență bombardarea teritoriului românesc. Aviatorii români, obosiți în urma efortului depus, hărțuiți de aparatele inamice a căror autonomie de zbor le asigura o libertate îndelungată și într-o nedreaptă inferioritate numerică, demni și bravi în această confruntare dramatică ei continuă să reziste, să se facă prezenți pe cerul patriei și totodată să se facă temuți de adversar.

Orașul Ploiești constituie ținta bombardierelor americane și engleze, pagubele rezultate în urma acestor atacuri aeriene fiind considerabile. Dacă - "În martie 1944 extracția de țiței din regiunea petroliferă a României a fost de 385.000 tone, ea a scăzut în aprilie la 175.000 tone, în mai la 152.000 tone, în iunie la 77.000 tone, aceasta în special din cauza paralizării mijloacelor de transport... Orașele Ploiești și Câmpina au fost prefăcute în câmpuri de ruine..."¹¹

În ziua de vineri, 18 august 1944, 12 piloți din Grupul 7 Vânătoare comandat de căpitanul aviator Toma Lucian și 13 aviatori din Grupul 9 Vânătoare, comandat de căpitan aviator Alexandru Șerbănescu participă la o mare luptă aeriană cu aviația americană. Din cadrul Grupului 9 Vânătoare au decolat piloții Băzu Cantacuzino, Ion Dobran, Vasile Gavrilu și alții. În timpul luptei cu formația numeroasă a inamicului, organizată în valuri etajate, avionul pilotat de Alexandru Șerbănescu este atins de rafalele trase de mai multe avioane de vânătoare "Mustang" Prăbușindu-se din înălțime, aparatul a intrat în pământ făcând explozie lângă comuna Rușavățu, pe Valea Buzăului. Comandantul aviator Alexandru Șerbănescu a fost înmormântat la 21 august 1944 la Cimitirul Militar Ghencea din București, acolo unde și-a găsit odihna și liniștea mulți dintre piloții români căzuți în confruntările inegale cu inamicul în vara fierbinte a anului 1944.

Populația României a înfruntat cu curaj perioada aprilie - august 1944, greutățile și toate neajunsurile enorme generate de aceste bombardamente anglo-americane, adăposturile erau insuficiente și lipseau mijloacele pentru a face față unor atacuri aeriene de amploare.

Bombardamentele aviației aliate asupra României au constituit o urmare inevitabilă a situației militare de pe fronturile de luptă. Ele au reprezentat operațiuni combinate cu înaintarea forțelor terestre sovietice, țintele atacului fiind o componentă a sistemului de aprovizionare și comunicații pentru Frontul de Răsărit. Comunicatele

militare românești care au menționat "atacuri de teroare asupra localităților noastre" au constituit de fapt recunoașterea declanșării războiului aerian.

Timpul în scurgerea sa inevitabilă nu va reuși niciodată să-și pună patina pe cinstirea memoriei adevăraților protagoniști ai evenimentelor de pe cerul patriei din vara anului 1944, care au fost aviatorii români, fiind o datorie de onoare din partea noastră de a aminti faptele lor de eroism săvârșite în numele Onoarei militare și a celor trei culori pe care le-au purtat cu demnitate pe aripi.

NOTE

¹ Cornel Marandiuc, *Inimi cât să cuprindă cerul patriei*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985, p. 24.

² *Ibidem*, p. 35.

³ Dwight D. Eisenhower, *Cruciadă în Europa*, Editura politică, București, 1975, p. 232.

⁴ René Sédillot, *Istoria petrolului*, Editura Politică, București, 1979, p. 244.

⁵ *Ibidem*, p. 245.

⁶ *Aviația română în luptă pe frontul de est și în apărarea teritoriului - 1 iunie 1943 - 23 august 1944*, volumul II, Editura Fast Print, 1994, p. 297-298.

⁷ Mircea Petru, Dumitru Radu, *Aviația română în luptele de pe frontul de est și pe cerul patriei, iunie 1941 - august 1944*, Editura Lumea Liberă, New-York, 1989, p. 302.

⁸ *Ibidem*, p. 97.

⁹ Cornel Marandiuc, *op. cit.*, p. 38.

¹⁰ Dan Vizanty, *Un oublié... le I.A.R. - 80, în Pionniers - Revue aéronautique des Vieilles Tiges*, nr. 74, octombrie 1982, p. 23-27.

¹¹ Andreas Hillgruber, *Hitler, Regele Carol și Mareșalul Antonescu*, Editura Humanitas, București, 1994, p. 244.

THE ANGLO-AMERICAN BOMBARDMENTS OVER ROMÂNIA DURING WORLD WAR II

Abstract

The Anglo-American Bombardments over Romania during World War II were meant to destroy the oil area, the means of communication, the harbours and the main industrial plants; on the other hand, the allies wanted to create a hostile spirit against the Germans and to determine Romania to give up fighting next to them.

The first American bombing raids over Romania took place in June, 12, 1942 and in August, 1, 1943; then the oil area of Ploiești was attacked. The American raid performed on the 1st of August, 1943 was a special achievement as far as the distance and the element of surprise are concerned but it turned out to be a great loss for the American Air Force. The Americans understood that Romania had a Fighting Aircraft piloted by skillful professionals ready to sacrifice their lives in order to defend their country.

Consequently, the allies attacked Romania in 1944 between April, 4 - August, 19, protecting their bombers with a numerous Fighting Aircraft. They had a crushing supremacy both in number and quality.

The Anglo-Americans performed 48 raids from which 15 by night; 300-500 airplanes took part in each raid.

The bombers dropped more than 40.000 bombs over Romania which destroyed the railways in Bucarest and Ploiești Sud. There were 8.000 dead peoples among civilians and 9.000 wounded ones; 35.000 buildings were bombarded.

It is our noble duty to remind us of the brave Roumanian pilots who sacrificed their lives to defend the national colours they had on the wings.